Пам'ятаймо про Україну!

# SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 210 TUESDAY, NOVEMBER 4, 1997 PARSIPPANY and NEW YORK CENTS 75 ЦЕНТІВ ПАРСИППАНІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 4-го ЛИСТОПАДА 1997 р. Ч. 210 РІК CIV.

## НРУ оприлюднив заяву і кілька звернень

Київ(Р.Р.). — Тут, як уже інформовано, 28-го жовтня відбувся VII З'їзд Народного Руху України, працю якого благословив Патріярх УПЦ КП Філарет.

Окрім активістів Руху, на цих всеукраїнських зборах виступив і голова Білоруського Народного Фронту Зянон Пазьняк. За його словами, в Білорусі російський імперіялізм створює сценарій поневолення інших народів. „Якщо українці дозволять сьогодні закривати українські школи, гальмувати розвиток державної мови, то завтра тут палатимуть українські підручники, як це робить режим Лукашенка в Білорусі", — зазначив З. Пазьняк. На його думку, національно-демократичні сили України й Білорусі мають достатньо сил, щоб усунути від влади імперські й комуністичні сили. „Я впевнений, що ми переможемо, і переможемо досить швидко, і гідно увійдемо в XXI століття", — сказав лідер білоруських національних демократів.

З'їзд НРУ затвердив список кандидатів на депутатів України та ухвалив і оприлюднив заяву, у якій сказано, що „державна влада дбає лише про своє самозбереження, а імітація економічних реформ далі супроводжується розтяганням державного майна". Автори заяви наголошують, що „в Україні руйнується соціяльну й культурно-освітню сфери". Клани намагаються зробити Україну зденаціоналізованою, обездуховленою державою з беззахисним населенням.

„Народові демонструється показне протистояння старої компартійнсї номенклятури, що породила корупцію і в спілці з кримінальними кланами цілком контролює виконавчу владу в державі, з новою компартійною номенклятурою, що є серцевиною лівоментальної більшости парляменту. Однак за ним ховається повна єдність методів і напрямів діяльности, а також безконфліктне погодження дій, як це було під час обрання голови Верховної Ради Олександра Мороза чи надання згоди на призначення прем'єр-міністра Валерія Пустовойтенка... Сьогодні, будучи в опозиції як до лівої більшости парляменту, так і до несподіваних дій Президента і Кабінету Міністрів, ми започатковуємо новий етап політичних змагань із своїми опонентами за політичну структуризацію влади, за здобуття

(Закінчення на стор. 4)

## Партійний список „Громади" очолив П. Лазаренко

Київ(Р.Р.). — У п'ятницю, 31-го жовтня, українські газети повідомили, що партія „Громада" затвердила список кандидатів у депутати України.

Перші місця в цьому списку посіли: депутат Верховної Ради України Павло Лазаренко, академік Петро Толочко, посадник Вінниці Дмитро Дворкіс, народний артист України Дмитро Гнатюк, голова агрофірми „Зоря" Володимир Плютинський, президент компанії „Єдині енергетичні системи України" Юлія Тимошенко, депутат Верховної Ради Олександер Єльяшкевич, Олег Білоус, Сергій Поляков, посадник Ужгороду Сергій Ратушняк, головні редактори газет „Голос України" Сергій Правденко, „Правда України" Юрій Горобець, кореспондент газети „Кієвскіє Вєдомості" Сергій Кисельов.

Під час зустрічі з журналістами П. Лазаренко сказав, що партія „Громада" плянує до кінця року довести число членів до 90,000. Щодня до неї подають заяви 600–700 осіб. „Громада" є потужною силою, тому вона не вступає в ніякі бльоки. Крім того, партія вже зформувала тіньовий уряд і очолила його Ю. Тимошенко.

На запитання щодо участи у президентських виборах П. Лазаренко відповів, що про це говорити ще рано. А в інтерв'ю для газети „Зєркало Нєдєлі" він зазначив, що основних політичних сил в Україні бачить в Україні п'ять: „Президент і його Адміністрація — це найпотужніша сила на сьогоднішній день. Є сила, що розвивається, її очолює Олександер Мороз. Глибока сила — Євгена Марчука. Є ще одна сила, про яку мені нескромно говорити. П'ята — покищо не до кінця 'уособлена', яку, на мій погляд, очолюють Ющенко і Гетьман".

В іншому інтерв'ю для телевізійної служби новин П. Лазаренко назвав три чільні особистості: О. Мороза, Є. Марчука і себе. Він також сказав, що його рішення щодо участи у президентських виборах залежатиме від того, наскільки народ України підтримає партію „Громада".

## ЗСА таки допоможуть Індонезії

Вашінґтон. — Минулої п'ятниці, 31-го жовтня, після майже тижневих зиґзаґоватих скоків фондових ринків по цілому світі, ЗСА оголосили свою готовість допомогти Індонезії 3 блн. дол. вкладом і тим самим відновити фінансову стабільність у Південносхідній Азії.

Одначе це сталося тільки після того, як Міжнародний валютний фонд подав до загального відома свою 15 блн. дол. пропозицію наглої допомоги країні,що сьогодні є четвертою з черги (200 млн.) найбільш густонаселеною країною в світі. Позички Міжнародного валютного фонду є пов'язані з цілим рядом вимог, включно з суворими заходами, котрі будуть напевно дещо прикрими для рідні автократичного правителя Індонезії президента Сугарто.

В основному проблема є в політичній ситуації, яка ніяк не грішить стабільністю, що, очевидно, відбивається на економіці. Постійні розрухи в анексованому Східньому Тіморі і нездібність Сугарта їх приборкати тільки погіршують ситуацію.

Хоч американські офіційні чинники не сподіваються, що Індонезія прямо скористає з їхнього жесту, то все ж таки, цей крок вони уважають був конечним для того, щоб дальше не поширювалася інфекційна атмосфера. Творцем тієї американської стратегії був Роберт Рубін, секретар Державного скарбу, та його заступник Лоренс Саммерс, і її мета була зовсім ясною — дати знати урядам і вкладникам, що ЗСА, найбільша економічна потуга світу, уважали дану ситуацію настільки незадовільною, що вирішили прийти з допомогою.

Американські офіційні чинники також запевняють, що проблеми Азії в ніякому разі не захитають американської банкової системи, як це сталося в Японії. Японські банки були одними з найбільших позикодавців в Індонезії, Маляйзії, Тайлянді та Гонґ Конґу, де фондові ринки найбільше потерпіли.

## Договорились про торгівлю, але не про людські права

Вашінґтон. — У середу, 29-го жовтня, президент Билл Клінтон, з усіма належними почестями, вітав у Білому Домі китайського президента Жіянґ Земіна. Під час їхніх дещо задерливих розмов на тему багатьох спірних питань, їм все ж таки вдалося дійти до порозуміння у справах торгівлі, натомість питання людських прав натрапило на незрушиму стійкість зі сторони китайського гостя, тому в цій справі небуло будь-яких успіхів.

У справах торговельних, Китай погодився закупити в ЗСА цілий ряд цивільних літаків вартости 3 блн. дол. і здійснити поступки, котрі відкриють дорогу американським фірмам позмагатися з іншими конкурентами за продажу Китаєві ядерних реакторів. Повідомляючи про згадані уступки зі сторони Китаю, президент Б. Клінтон підкреслив, що Китай погодився покинути свою співпрацю з Іраном у ділянці ядерної програми, котра на думку офіційних чинників ЗСА, була тільки прикриттям для виробництва ядерної зброї. Китай погодився на ці уступки тільки після того, як їхній наполегливій делеґації не вдалося здобути будь-яких додаткових торговельних концесій від ЗСА.

Хоч китайський президент Жіянґ Земін під час свого перебування у Вашінґтоні не здобув бажаних торговельних уступків від американської сторони, то все ж таки відїздить зі значно підвищеним і посиленим особистим стажем.

З тих вершинних переговорів Жіянґ Земін вийшов, як один визнаних і головних грачів світового маштабу, котрий командує одною з найбільших армій світу та однією з найбільших і найшвидше зростаючих економій. Він як рівний з рівним поділяв сцену з Президентом ЗСА, і хоч мусів прийняти дозу гострої критики щодо людських прав у його країні то все ж таки він від'їхав хоч і з недоброзичливим, але визнаним респектом офіційного Вашінґтону.

## Відбулися українсько-американські консультації

Київ(Р.Р.). — Тут від 29-го жовтня до 2-го листопада відбулися зустрічі учасників спільного неурядового проєкту „Майбутнє українсько-американських відносин". Ініціяторами цих консультацій стали неурядові аналітичні організації „Атлантична рада ЗСА" (АР ЗСА) та „Атлантичнз рада України".

У консультаціях взяли участь Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, Національний інститут стратегічних досліджень, Національний інститут українсько-російських відносин та Інститут міжнародних відносин Київського Університету ім. Т. Шевченка.

Президент Атлантичної ради України генерал-майор Вадим Гречанінов повідомив, що один з перших неурядових проєктів започатковано у 1994 році з метою широкого інформування громадськости та зацікавлених урядових структур про можливості поглиблення відносин з питань політики, економіки й безпеки. Проведено низку досліджень, на основі яких підготовлено рекомендації для урядів обидвох держав.

За результатами сьогоднішніх зустрічей і консультацій, зазначив Гречанінов, також передбачається підготувати рекомендації з питань політики, економіки і безпеки для урядів України і ЗСА. Виконання проєкту сприяє поглибленню відносин між Україною і ЗСА, розумінню процесів, що відбуваються в державах, на рівні громадськости.

За словами В. Гречанінова, „ЗСА добре розуміють значення України в системі безпеки Европи і надають багато уваги українсько-американським відносинам".

## Міністри розповіли про інвестиційну політику Уряду

Київ (УНІАР). — 29-го жовтня перший заступник міністра економіки Василь Шевчук і начальник управління структурної перебудови міністерства промисловости Григорій Корнієнко провели пресконференцію, на якій ознайомили журналістів з інвестиційною політикою Уряду.

За словами В. Шевчука, в умовах значного дефіциту внутрішніх фінансових ресурсів особливе місце відводиться залученню чужоземних інвестицій. Загальний обсяг необхідних інвестицій становить понад 40 блн. дол. За дев'ять місяців 1997 року зареєстровано 1,369 іноземних інвестицій обсягом на суму лише 328.3 млн. дол. Більшість діючих в Україні інвесторів — це невеликі капіталовкладники, які шукають швидкого прибутоку від невеликих фондів, намагаючись найефективніше використати існуючі умови та сировинну базу, сказав В. Шевчук.

За його словами, Міністерство Економіки з участю інших міністерств і відомств випрацювало комплекс заходів щодо стимулювання інвестиційної діяльности, серед яких: формування сприятливого інвестиційного середовища; підтримка капітального будівництва виробничих об'єктів з високим ступенем готовости, будов соціяльного призначення, об'єктів загальної інфраструктури, а також створення стабільного сприятливого режиму для прямих чужоземних інвестицій.

Г. Корнієнко в свою чергу підкреслив, що при проведенні політики сприяння інвестиціям необхідно створити систему заохочувальних і поміркованих податків, спеціяльних пільг для інвесторів, конкурсного розміщення кредитових ресурсів. За його словами, пріоритетними інвестиційними проєктами є і має бути модернізація і технічне переоснащення виробництва в металюрґійній промисловості, бо ця галузь має найбільший експортний потенціял і повністю базується на власній сировині; створення сучасної сільсько-господарської техніки; суднобудування; розвиток ракетно-космічного та авіяційного комплексів; радіоелектроніки; засобів зв'язку; сучасного транспорту.

# В Україні

(З інформацій УНІАР)

### АЕС ДОБУДУЮТЬ НЕЗАЛЕЖНО ВІД ЗАХІДНЬОЇ ДОПОМОГИ

КИЇВ. — Україна у будь-якому випадку завершить будівництво енерґобльоків на Хмельницькій та Рівенській АЕС, які мають енерґетичні втрати від запланованого на 2000 рік закриття Чорнобильської АЕС, заявив 30-го жовтня голова Національної аґенції з реконструкії та розвитку Роман Шпек. Він зауважив, що ці два бльоки будуть добудовані незалежно від надання кредитів Европейським банком реконструкції та розвитку. Дискусія між офіційним Києвом та ЕБРР щодо фінансування будівництва цих бльоків триває вже не перший рік, і банк нещодавно знову відклав рішення з цього приводу. Сьогодні вихід із ладу будь-якого із бльоків на українських АЕС приводить до катастрофічного падіння частоти струму в мережах і автоматичного вимкнення цілих районів у містах та селах.

### ІНФЛЯЦІЯ — „ПРИЙНЯТНА"

КИЇВ. —Керівник групи радників голови Національного Банку України Віктор Лисицький заявив, що рівень інфляції в Україні „сприємливий для нинішніх умов", але зависокий для розвитку економіки. У жовтні інфляція перевищила, за його словами, 1.5 відс., у вересні вона становила 1.2 відс. Вього ж за останні 12 місяців інфляція складе 12-13 відс., сказав він. Певне збільшення інфляції останнім часом де-які спостерігачі пов'язують зі збільшенням готівкової маси в обороті у зв'язку з частинною виплатою заборгованих платень і пенсій.

### ЗАСТРІЛЕНО ПІДПРИЄМЦЯ

КИЇВ. — Вранці 30-го жовтня у під'їзді штаб-квартири концерну „Юнекс" пострілом в голову вбито президента цього концерну Якова Рогозіна. Свого часу Рогозін був членом і головою ради „Юнексбанку" — одного з 30 найбільших українських банків. Міліція припускає, що вбивство Я. Рогозіна зроблено на замовлення у Москві. Загиблий вважав, що його конкурент у боротьбі за право власности над „Юнексбанком" Олександер Садиков представляє в Україні інтереси російського „Онексімбанку". Адвокат „Юнексбанку" Володимир Рижий повідомив, що 14-го жовтня арбітражний суд Миколаївщини визнав незаконним придбання Рогозіним акцій банку. Після порушення кримінальної справи щодо пересилання за кордон фондів банку на суму 3.5 млн. дол. між Рогозіним і Садиковим виник конфлікт. Прокурор Києва Потебенько сказав, що вже вжито оперативних заходів для затримання вбивці, і що будуть притягнуті до відповідальности ті, хто не поділив фонди, через які сталося вбивство.

### ІНТЕЛІҐЕНТИ ПІДТРИМУЮТЬ „НАЦІОНАЛЬНИЙ ФРОНТ"

КИЇВ. — Київський відділ Конґресу Української Інтеліґенції скритикував ряд партій за „угодовсько-центристську орієнтацію" і висловив безумовну підтримку правому передвиборчому бльокові „Національний фронт". Учасники засідання, на якому головував головний редактор газети „Вечірній Київ" Віталій Карпенко, були насторожені тим, що багато націонал-демократичних партій відступили від своїх принципів, але не здивовані, пояснюючи це близькістю виборів. КУІ, зокрема його Київський відділ, не уповноважені формувати власні передвиборчі списки і можуть впливати на процес лише посередньо. У ході обговорення учасники засідання дійшли до спільної думки, що серед об'єднань і бльоків „Національний фронт", утворений Конґресом Українських Націоналістів, Українською Республіканською Партією і Українською Консервативною Республіканською Партією, найпослідовніше захищає національні інтереси українського народу. Тому, не полишаючи співпраці з іншими об'єднаннями, київський відділ КУІ вирішив підтримувати саме „Національний фронт".

## Рух повертається до своїх основ

Київ (Р.Р.). — Тут розпочався 7-ий З'їзд Народного Руху України.

Голова партії Вячеслав Чорновіл сказав, що Рухові „необхідні зміни шляхом повернення до основ", бо новий закон передбачає і нову стратегію передвиборчої кампанії. Отож необхідно концентрувати увагу на праці з молоддю. Основним завданням є переконати молодь прийти на вибори й проголосувати за „українську силу, українську пар-тію, якою є НРУ, і яка має реальну програму виходу з кризи".

Учасники з'їзду критикували пресу і обурювалися, що в Києві посеред білого дня зрізають аґітаційні щити НРУ із гаслом „Народові — справедливість, бандитам — тюрми!" В. Чорновіл зазначив, що комусь, очевидно, не сподобалася друга половина гасла. Він також сказав, що Рух здобуде успіх у виборах, якщо переконає громадян, що серед десятків партій і бльоків є тільки дві сили — комуністи і Народний Рух України. Водночас лідер Української Національної Асамблеї (УНА) Дмитро Корчинський вважає, що на перемогу у виборах можуть розраховувати лише три сили комуністи, НРУ і УНА. Він уточнив, що УНА ні з ким не бльокується, бо з комуністами — не може, а з Рухом — не хоче.

Виборчий список Руху очолили: В. Чорновіл, Іван Драч, Юрій Костенко, Іван Заєць, Богдан Бойко, Ніна Матвієнко, Мустафа Джемільов, Олександер Лавринович, Лесь Танюк та інші.

## Вчені досліджують екологію минулого

Лондон. — Група англійських екологів під керівництвом професора Т. МекҐоверна є близька до того, щоб достеменно сказати, що відбувалося зі Землею сотні тисяч років тому. При цьому вони використовують таку точну „машину часу" як ґрендляндський лід.

Падаючи на простори найбільшого на землі острова, сніг з року в рій спресовується і перетворюється в лід, тепер його шар перевищує трикілометрову висоту. В цій льодовій пастці законсервувалося абсолютно все, що сніг потягнув зі собою з атмосфери від часів перших людських цивілізацій до наших днів: мікроскопійні частинки металів, різні хемічні та радіоактивні елементи. Застосовуючи спеціяльну технологію, наука бере з цього джерела потрібну інформацію.

Наприклад, дослідники довідалися, що занечищення атмосфери почалося дві з половиною тисячі років тому, коли в давній Греції і давньому Римі стали масово виплавлювати олово і срібло. Рівень занечищення не знижувався протягом 800 літ, аж поки не розпалася Римська імперія.

У XX сторіччі, з початком промислового піднесення, атмосферні занечищення перевищили природне тло в 200 разів, а

(Закінчення на стор. 3)

# У СВІТІ

**МИНУЛОГО ЧЕТВЕРГА, 30-ГО ЖОВТНЯ,** Карльос Вестендорп, який є головним примирителем у Боснії, зазначив, що відтягнення мироносних військ під керівництвом НАТО наступного року є просто неможливим. Цей еспанський дипломат, обов'язком якого є уважати на виконання мирних угод, у розмові з кореспондентами засобів масової інформації підкреслив, що він не журиться відновленням воєнних дій після того, як відтягнуть мироносні війська. Натомість його турбує те, що коли мироносні війська відійдуть, то такі як він примирителі-посередники залишаться без жодного інструменту для дальшого застосування точок замирення. Якщо американці відійдуть, те саме зроблять і европейці, а тоді міжнародні організації не зможуть виконувати своїх обов'язків.

**З ВАТИКАНУ ПОВІДОМЛЯЮТЬ, ЩО** у четвер, 30-го жовтня, китайські власті звільнили 65-річного римо-католицького єпископа, котрого ув'язнили тому три тижні. Єпископ Су Жемін, з північного міста Баодінґ, 17 місяців перебував у підпіллі, був заарештований минулого місяця у Ксінджі, 175 миль на південь від Пекіну. Ватиканське агентство „Фідес" заявило, що звернення Ватикану у справі звільнення єпископа Су Жеміна було подане минулого тижня, як президент Жіянґ Земін вибирався на офіційні відвідини до ЗСА.

# В АМЕРИЦІ

**НАМАГАЮЧИСЬ ПРИПИНИТИ** непотрібне реклямовання і без того сенсаційного позову, суддя Сузан Веббер Райт, призначена для розгляду справи Поли Корвін Джовнс про непристойну поведінку президента Билла Клінтона, видала наказ запечатати будь-які леґальні спроби отримання додаткових інформацій перед розправою. Адвокатам і речникам обидвох сторін не дозволяється навіть сказати чи вони такі леґальні спроби зробили. Цей наказ зареєстровано минулого четверга, 30-го жовтня, у Літтл Рок, Арк., він також забороняє виявлення подробиць чи документів, які представили свідки. Суддя реєструючи своє рішення, сказала, що адвокати обидвох сторін погодились з її наказом, як з єдиним способом щоб збезпечити справедливу розправу.

**КІНЦЕВИЙ ЗВІТ БІЛОГО ДОМУ** стверджує, що Пентаґон цілковито знехтував вірогідні докази про те, що американські вояки з корпусів морської піхоти можуть бути наражені на отруйні ґази при переході іракських підмінованих піль під час нападу Іраку на Кувайт в 1991 році. Дорадча комісія президента Билла Клінтона для справ захворювань ветеранів війни в околицях Перської затоки, у згаданому звіті підкреслює, що неспроможність Департаменту оборони прослідити докладно цю справу є „дуже шкідливим чинником щодо вірогідности" згаданого департаменту.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.

at 2200 Route 10, P. O. Box 280 Parsippany, N.J.07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510. UNA: (973) 292-0900

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли.

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Parsippany, NJ

# Захитався ґрунт під СНД

Зустріч президентів країн СНД 22-го жовтня була закритою для журналістів, але навіть скромні газетні повідомлення про неї дають підстави зрозуміти, наскільки гострою була полеміка. І йдеться не про дискусії взагалі, а про гостру критику на адресу однієї сторони, тобто Росії.

Президент Білорусі Александр Лукашенко прокоментував це так: „Якщо буде рух в напрямі висновків цієї наради, то це вельми позитивно. Але боюсь, що цього не станеться. Це засідання нагадувало мені чимось березневе, коли була обвальна критика в одну сторону. Та перш ніж критикувати іншого, треба і на себе подивитися, хоч іноді. Може, дійсно, Росія не у всьому винна? Якщо дивитися тільки на Росію, то ми ніколи нічого не узвалимо. Дехто повинен поступитися власними інтересами. І Україна, і Узбекістан. В них завжди особлива позиція, а сьогодні була взагалі одна позиція голів цих двох держав".

Далі з'ясувалося, що не лише Україна та Узбекістан, а „половина промовців різко нападала на союзи двох і чотирьох". Бадьоре зауваження президента Росії Бориса Єльцина щодо полеміки „небувалого рівня відвертости" та висловлювання інших учасників приводять до висновків, що на кишинівській зустрічі особливо відвертими були Грузія, Україна, Азербайджан і Молдова. Тому журналісти відразу ж зарахували їх до неформальної групи „ГУАМ". Хоча всі визнають, що раніше таку критику завжди очолював Президент України Леонід Кучма. Різка критика на адресу Росії прозвучала в Кишиневі з уст президента Грузії Едуарда Шеварднадзе, президента Молдови Петра Лучинського, президента Азербайджану Гейдара Алієва. Невдоволення Лукашенка президентом Узбекістану Іслямом Карімовим пояснюється тим, що останній не лише цілком погодився з Л. Кучмою щодо тенденції створення союзів у межах СНД, а й критикував А. Лукашенка. Карімов дозволив собі не погодитися з думкою Б. Єльцина, що „такі союзи зміцнюють СНД". На думку Карімова, союзи двох і чотирьох суперечать „духові й букві співдружности".

Журналісти були розчаровані, що поїхали так далеко і змушені марнувати час під дверима, за якими президенти вирішують, можливо долю існування СНД взагалі. Кожна така зустріч керівників держав закінчувалася всього лише очікуванням якихось змін у майбутньому, отож представникам засобів масової інформації хотілося, нарешті, почути щось конкретне. І тут, як розповідає журналіст „Зеркала Нєдєлі" О. Макаров, із приміщення, де проходила зустріч, вийшов веселий російський полковник, виструнчився і врочисто оголосив: „Вирішили відновити Союз!". Похмурі обличчя стомлених журналістів враз повернули йому серйозність. Кинувши „жартую, жартую", він зник за дверима.

Хоча в день зустрічі більшість президентів відмовилися від зустрічі з журналістами, але згодом то один, то другий якось її все ж прокоментував. З таких непрямих свідчень виходить, що вперше керівники держави не підписали ні одного документу, а комітет ліквідації конфліктів назвали непотрібним і навіть шкідливим.

Українська сторона ще на стадії підготови, посилаючись на митний союз, з яким Україна не має нічого спільного, відкинула кілька документів, серед них і документ про створення транснаціональних корпорацій. Ніхто з учасників зустрічі не міг відповісти на запитання України: „Що таке транснаціональні корпорації з точки зору законодавства?". Гнітюче враження від зустрічі посилила і вкрай незадовільна організація цього заходу керівниками Молдови. Отож російській делегації після кремлівського комфорту було особливо незатишно.

Не відбулися й очікувані двосторонні зустрічі президентів, які звичайно супроводжують такі форуми. Щоправда, Л. Кучма і Б. Єльцин домовилися про неформальну зустріч 16-17-го листопада в одній з підмосковних резиденцій російського президента. І відразу ж після цього Президент України вирушить до ЗСА на зустріч з Албертом Гором.

Мало хто з політичних коментаторів очікує від зустрічі президентів у Москві 23-го січня 1998 року якогось поліпшення внутрі СНД. Швидше навпаки: все більше політиків вважають, що ця структура стала непотрібною.

Микола Світуха

# ПАРТІЙНИЙ ПЛЮРАЛІЗМ І НАСТУПНІ ВИБОРИ

З наближенням виборів до Верховної Ради України на основі нового виборчого закону, яким передбачено обрання половини депутатів за партійними списками, особливого наголосу набуває питання партійного плюралізму в Україні. Згідно з новою Конституцією, яка цей плюралізм запевнює, політичні партії мають сприяти „формуванню і вираженню політичної волі громадян", при чому приналежність до партій має бути виключно добровільною, а всі об'єднання громадян є рівні перед законом. Справа полягає не так у кількості зареєстрованих партій, а їх нараховують понад 50, як в їх спроможності виказати „політичну волю" виборців і запевнити вибір нового парламенту в такому складі, який буде дійсно працювати на користь держави.

### Досвід минулих виборів

Дотеперішні виборчі закони не сприяли створенню в Україні сильних партійних структур на взір тих, які існують у західних державах. Для прикладу згадаймо, що виборчий закон 1993 року давав можливість кожному, хто зуміє зібрати 300 підписів і внести номінальну заставу, стати кандидатом. Така засада стимулювала формування мініятюрних „партій" для підтримки амбітних місцевих лідерів, які в дійсності ані не мали своєї програми, ані не дотримувалися програм. Незважаючи на заклики до єдности, партії не зуміли створити виборчі бльоки, щоб запевнити вибір наперед узгоджених кандидатів. Відсутність фундаментальної партійної дисципліни у багатьох випадках сприяла взаємному поборюванню кандидатів по суті того самого ідеологічного переконання, а часом навіть тої самої партійної приналежности. Такий брак готовости до участи у виборчому процесі 1994 року привів до поразки загально відомих осіб національно-демократичного спрямування.

Варто пригадати, що у парляментарних виборах навесені 1994 року з 405 вибраних депутатів лише 94 номіновані політичними партіями. Що більше, із близько 40 зареєстрованих в той час партій лише шість вибрали своїх представників до Верховної Ради, а саме: Компартія України — 61, Народний Рух — 13, Республіканська партія — 8, Соціялістична партія — 7, Конгрес Українських Націоналістів — 3, Партія праці — 2. До Верховної Ради були вибрані члени тих самих і ще восьми інших партій, але завдяки тому, що вони були номіновані місцевими групами виборців, точніше установами, підприємствами або професпілками. Найбільше депутатів вибрали в цей спосіб Селянська партія — 21, Партія демократичного відродження України — 4, Демократична партія України — 3, інші по одному або два депутати.

Хоч вислід останніх виборів демонстрував наявність політичного плюралізму, все ж ціла група партій, зокрема у центрі політичного спектру, залишилася без репрезентації у Верховній Раді. Це можна пояснити тим, що такі партії складалися з дуже обмеженої групи осіб, про яких загал українського електорату майже нічого не знав. Між ними були й такі, як Партія зелених України, яка втратила підтримку, коли наголос електорату був скерований на розв'язку економічних, а не екологічних проблем. А такі об'єднання, як Українська партія справедливости, Партія національного порятунку України чи Українська партія шанувальників пива, виявили себе нездібними вийти поза вузькі межі початкових зацікавлень їхніх провідників.

### Яка з партій є „партією влади"?

В останньому часі ситуація дещо змінилася в користь деяких донедавна малих партій завдяки вступові у них незалежних депутатів, а тим більше завдяки природним процесам дозрівання політичної думки та організаційним перемінам. Одна з помітних змін — об'єднання Трудового конгресу України і Партії демократичного відродження України та створення Народно-демократичної партії України (НДПУ) як політичної бази однодумців Президента Леоніда Кучми. Саме з її рядів черпають кадри для найважливіших державних посад — від прем'єр-міністра і членів кабінету до голів обласних адміністрацій тощо. У грядучих виборах НДПУ гратиме ключову ролю, намагаючись виборити сильну репрезентацію у Верховній Раді, яка зможе запевнити підтримку для реформаторського курсу Президента, а тим самим і його переобрання в 1999 році. А для цього у виборчих округах добирається „своїх" людей, на яких зможуть опертися і сьогоднішній прем'єр-міністер і Президент. А в розпалі виборчої кампанії кандидати певно зможуть полягати на засоби, доступні лише державній адміністрації.

Оформлення Аграрної партії за ініціятивою представників влади можна розглядати як намагання підважити домінацію партій лівого крила серед селян і як бажання керівників агропромислового сектора відмежуватися від соціялістичних традицій і здійснити свої економічні концепції в співпраці з пропрезидентською „партією влади". Для більш ефективного використання нового курсу керівників підприємств заактивізовано Християнсько-демократичний союз „Вперед, Україно", а для використання мережі професпілок створено Всеукраїнську партію трудящих. Отже, паралельно до вже діючих політичних структур, таких як Партія праці і Ліберальна партія, в яких гуртується частина адміністраційного апарату, постали нові партійні об'єднання.

І врешті, з вибранням Павла Лазаренка головою нової центристської партії „Громада", якої ядро творять депутати регіональної парляментарної фракції „Єдність" (33 депутати), треба передбачувати загострення змагання за голоси тих виборців, які не вірять, що за умов свобідного ринку будуть розв'язані всі економічні проблеми. Ціллю Лазаренка, як виходить з його заяв, є підкосити довір'я електорату до „партії влади", яка нібито надто керується вказівками фінансових інституцій Заходу, а одночасно прокласти собі стежку в кандидати у чергових президентських виборах. Майже протилежні позиції займає недавно оформлена партія „Реформи і порядок", якої голова, колишній віцепрем'єр Віктор Пинзеник, є відомим промотором ґрунтовних реформ економіки, податкової системи і сприяння закордонним інвестиціям.

### Рух, праві і ліві

За новою виборчою системою Рух зможе розраховувати не лише на впливовість місцевих партійних організацій і власний авторитет кандидатів, але і розпорошені по всій Україні голоси його симпатиків, які дотепер не враховувалися. Завдяки цьому при голосуванні за партійними списками Рух повинен би перевести у Верховну Раду окремих кандидатів на сході і півдні України, які в мажоритарних округах практично не мали шансів. „Одночасно в західних областях Рух зіткнеться із популярністю „правих" конкурентів із „Національного фронту", тобто КУН і споріднених організацій, які завдяки новому виборчому закону також розраховують на збільшення своєї репрезентації.

На лівому крилі — об'єднана фракція Соціялістичної і Селянської партій у Верховній Раді, яка начислає 34 депутатів, виявила готовість виступати у виборчій боротьбі разом з комуністами як одна політична коаліція. Комуністи під проводом Петра Симоненка, які мають 75 депутатів, явно пропагують повернення до політичного і економічного устрою совєтського типу і намагаються мобілізувати громадську опінію проти зближення України з НАТО і інституціями Заходу. Натомість соціялісти Олександра Мороза наголошуватимуть пріоритетність запевнення рівня мінімальної заробітної платні, підвищення зарплат, пенсій та державних субсидій різним прошаркам населення без огляду на потенційний ефект такої політики на бюджет держави.

За умов, коли серед виборців існує масове невдоволення владою і коли економічні питання важать для населення більше, ніж успіхи зовнішньої політики Президента Кучми, такі клічі лівих партій матимуть незаперечний резонанс. Як далеко впало довір'я виборців до всіх партій, вказують недавно опубліковані центром „Соціяльний моніторинг" опити. Отож понад 60 відс. респондентів взагалі не довіряє політичним партіям, а від 66 до 75 відс. не вірять у вихід економіки України з кризи завдяки будь-якій партії. Найменший рівень довір'я до партій виказують службовці, робітники, військовики, підприємці і студіююча молодь, себто якраз ті суспільні сфери, на які полягають партії політичного центру.

З прицілом на вибори тепер особливого значення треба надати творенню партійних коаліцій, які не тільки стали б ключем для обрання депутатів за партійними списками, але і виключили б дотеперішню практику завзятої

(Закінчення на стор. 3)

О. Кузьмович

# Із днів палких розмов і палких почувань

**(Згадуючи Олега Штуля)**

Прегарні були ці дні й роки, — повні живих розмов, зустрічей, дискусій і поривів, пережиті у студентські роки у Варшаві. А може, вони такими тепер видаються, бо ж це спомини неповоротного минулого?

Гай, гай, скільки років проминуло, скільки води сплило у ріках від того часу...

А все ж коли примкнути очі, стають перед нами, немов живі, обличчя друзів із Студентської Громади та різні моменти переживань. А всі вони здається такими гарними, хоча була не одна гірка хвилина, не одне розчарування і не один неприємний зутик з ворожим оточенням.

Але, як це звичайно буває, живіше зарисовуються у споминах гарні, радісні картини, а в них молодечі постаті тих, з яких до сьогодні залишилося вже так мало. Виринають одні за одними обличчя, з яких вже деякі зовсім затерлися, а інші — такі, немов вчора їх щойно попрощали.

...З-поміж них усіх на перший плян виступає спокійне, бліде обличчя Олега Штуля, що завжди там, у Варшаві, був нам остоєю, прикладом зрівноваження і неодмінної, хоча тихої, активности у громаді.

...Десь із закутка пам'яті вчуваються звуки бандури Михайла Теліги і повний внутрішнього вогню голос його дружини Олени, яка завжди була осередком нашої уваги і нашого захвату. Виступають живо картини вечірніх доповідей, концертів, зустрічей із нерідкими „почесними гостями" нашої студентської спільноти, виступають веселі та не надто веселі картини, що навіть тепер, після стільки років, живі своєю силою переживань. Ось одна із таких живих картин, дуже особиста, але якже незабутня! Студентський баль, на якому мені призначено виголошувати один із віршів О. Теліги. Бо ж як можна забути той сором, коли треба було зійти зі сцени, бо вивчені слова вірша несподівано зовсім вилетіли з пам'яті?

І як можна забути ті гірко пролляті сльози, що змочили темну блюзу Олега, який, покинувши свої обов'язки господаря „балю", взявся потішати молоду „розторощену" своєю компромітацією студентку та відвіз її таксівкою додому?

Олег Штуль-Жданович

...І знову з мряки років виринає перед очима домівка Української Студентської Громади, а у вухах дзвенять уривки розмов, дискусій, а то і сварок на політичні теми, що постійно там проходили. Я заступала тоді погляди тайного Пластового Центру, до якого належала — інші товариші були членами ОУН. Важко було часом встоятися переконливим аргументам, а часом і кепкуванні з мене таких „сторпоцентових" націоналістів (як звикли в тих часах окреслювати молодих запаленців ОУН), як саме Олег Штуль, Борис Вітошинський чи Любко Ортинський. Але, помимо різниці поглядів, було між нами багато спільного, багато дружби, тепла, радости, а часом і смутку. З Олегом лучили нас ще і професійні зацікавлення, бо я студіювала журналістику, а він був вродженим журналістом, що вже тоді писав добрі статті.

...23-го травня 1938 року. Короткий телефон від родини зі Львова, про атентат на вуйка Євгена Коновальця у Роттердамі. І коли моя молодеча безжурність погасла під впливом цеї жахливої вістки, перед дверими мого мешкання з'явилися першими оці мої друзі, з якими ми увечорі так палко сперечалися на ідеологічні теми, яка із них краща. Не бракувало Олега у них ніколи, і в тій важкій хвилині він стояв першим при моїх дверях. Чітко пригадується жалобне зібрання в домівці, на якому стояли вряд усі, без різниці поглядів, українські студенти Варшави, і пригадую палкі слова Олени Теліги, що закликала не заломлюватись, а продовжувати боротьбу з ворогом.

...Ось оживає зима 1938-39 року, коли сила

(Закінчення на стор. 3)

Романа Гупаловська,
Богдан Гарасимчук

# Дзвони душі

I

ЗСА — дивовижний край. Це країна імігрантів, яка завжди вабила до себе тисячі людей з цілого світу. Не дивно, що наші прадіди теж мріяли про цей край і для багатьох з них він став рідним, близьким, дорогим. Знаємо, що більшість з них приїхала сюди не на оглядини індіянських „віґвамів" чи хмародерів, а тому, що тяжка нужда і переслідування гнали їх далеко за межі своєї, милої серцю і душі, України. На жаль, це бувалось не один раз, а кількома хвилями. Дай Боже, щоб четверта хвиля була останньою, яка змушена з різних причин шукати притулок за кордоном.

При найменшій змозі намагаємось якомога більше побачити в цьому краю. Путівник по Ню Йорку калейдоскопічно пропонує цікаві екскурсії по місті, затишні парки, строкаті торговельні пункти, екзотичні ресторани, нічні розваги, спортові змагання, музеї, мистецькі ґалерії, театральні вистави, концерти.

Нашу увагу більше привертають духові вартості. А їх в Ню Йорку, на щастя, не бракує. Цього разу, маючи декілька вільних годин перед зустріччю родича на летовищі, ми вирішили оглянути не дуже рекламовану церкву Риверсайд. Така собі скромна назва, за якою ніби нічого цікавого не стоїть. І тільки наша жадоба побачити якнайбільше інтуїтивно підштовхнула нас туди. Без особливих сподівань і передчуттів, легко дістаємося на 120-122 вул. і Клермон авеню. Нашому зорові відкривається цікава споруда. Це не величезна катедра св. Петрика, чи вражаючий своєю помпезністю собор св. Івана, це не милий окові европейця монастир Клойстерс, чи нюаркська катедра Пресвятого Серця, це не близька серцю кожного українця живописна, яскрава, рідна церква св. Юра, чи будь-яка інша католицька чи православна церква. Це готична споруда, яку довкола не обійдеш, бо прилягає вона до духовної семінарії і сусідніх будинків. А ріка Гадсон не дає відійти на належну віддаль, щоб здалека охопити всю зовнішню велич і красу цієї церкви. Можливо, зі сторони Ню Джерзі можна насолодитись цілковито, але у зменшеному маштабі. Але, повірте, інтер'єр компенсує це. Таки родина Рокефеллерів мала не лише гроші, але й зуміла увічнити своє ім'я з вишуканим смаком, вкладаючи фонди в духові надбання, такі як Рокефеллер центр, Клойстерс, дзвіниця церкви Риверсайд і т.д. Дана дзвіниця побудована в 1925-30 роках, як пам'ять про матір Джана Д. Рокефеллера, Лауру Спелман-Рокефеллер.

Не будемо детально зупинятись на самому храмі. Просто словами його не опишеш. Там треба побувати, прихилити коліна, низько схилити голову, схрестити руки на грудях і пошепки вилити душу у молитві Всевишньому. Вражає велич і пишнота ренесансних вітражів, витончена різьба іконостасу, скульптури Якова Інстайна, чудові полотна старовинних художників, гобелени давніх майстрів, представлені іменами Генріха Гофмана та інших, милує вуха, гордий звук короля інструментів — органу.

Оглянувши прекрасну церкву зсередини, деякі з нас вже збиралися їхати на летовище. Але завжди знайдеться в юрбі один, хто тягнеться до світла першим та й інших припрошує за собою. Так сталося і в нас. Хтось з нашого товариства вичитав маленькими літерами в путівнику, що при церкві Риверсайд є найвища в світі церковна вежа і найбільша у світі дзвіниця. Сюди можна преспокійно піднятися віндою на 20 поверх. А найважливіше починається потім. Для допитливих починається мандрівка у дзвони. Саме так. Коли піднімалися по досить таки вузьким 147 металевим сходами, нашим очам відкрилась сама душа дзвіниці — різного розміру і ваги дзвони, які ніби зазирають в душу своїми голівками в дивних капелюхах. Кожний з нас бачив безліч їх в Україні і по цілому світі. Але ось так, щоб можна було побувати і під дзвонами, і між дзвонами, і над дзвонами, тобто безпосередньо оглядати їх під різним ракурсом на віддалі руки, — такого ми ще не бачили. Людей небагато, отож без перешкод все оглядаємо і фотографуємось. Це не просто оглядини — це єднання з чимось наприрудним. Піднявшись на найвищу сходинку, дістаємо нагороду — не матеріяльну, а моральну: перед нами відкрився панорамний вид Ню Йорку. Його бачиш не відкрито, як Емпайр, чи з вежей Світового торговельного центру, а крізь ренесансні рамки віконниць дзвінниці. В цьому своя краса, загадковість, принадність.

А найбільша несподіванка чекала нас пізніше. Вражені всім побаченим, ми спочатку не звернули увагу на невелику прозору кімнату, що нагадує собою кабіну старих вінд. А згодом виявилось, що це „центр" дзвіниці, її серце. Тричі на день у неділю і свята це серце оживає. В кімнатку заходить тендітна молода жінка і вершить чудеса. Продовж кількох хвилин вона з помічником настроює дзвони, і тоді вони оживають, ніби за помахом чарівної палички. І почалося диво. Неземна, чаруюча мелодія дзвонів. Чогось подібного ми не чули ніколи і ніде. Люди стоять наче заворожені. Велич, сила, могутність, невблаганність звуку поглинає вас цілковито. Хочеться затулити вуха, а руки не піднімаються, з враження неможливо вимовити жодного слова. Сльози захоплення і радости бринять з очей, „мурашки" бігають по тілі. Хтось натхненно знімає відеокамерою, немолодий чоловік закриває лице рукою, силкуючись не заридати. Виникає прозаїчна думка — записати, розмножити, відтворити, розповісти цілому світові, але... жодна апаратура цього не відтворить. Нам думається, що саме в дзвонах є звуки, які на сьогодні не піддаються вимірові. Їх треба почути тут, в дзвіниці церкви Риверсайд, на висоті 119 метрів.

(Закінчення буде)

# Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля відбув Конвенцію

Іст Гановер, Н. Джерзі. — Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля провів свою річну конвенцію, на яку було запрошено багато гостей з Америки та України.

Праця конвенції була спрямована на обговорення питань, що стосуються різних ділянок гуманітарної дії Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля (ФДДЧ) в Америці та Україні. У праці конвенції брали участь члени Управи ФДДЧ, співробітники, гості, що допомагали та продовжують співпрацювати з Фондом, та добровольці, які представляли багато міст Америки: Бостон, Баффало, Чикаґо, Рочестер, Долина Гадсон, Н.Й., Гартфорд, Ню Гейвен, Нюарк, Н. Дж., Бавнд Брук, Н. Дж. Як зазначив Олесь Кузьма, директор відділу розвитку ФДДЧ, дуже важливим і приємним фактом є те, що багато молоді виявляє бажання співпрацювати з ФДДЧ і сприяє та бере участь у створенні нових відділів ФДДЧ на місцях. О. Кузьма висловив сподівання, що співпраця з молоддю допоможе відкрити нові переспективи у справі допомоги тим, хто найбільше цього потребує.

Серед учасників конвенції слід відзначити виступ д-ра Зенона Матківського, президента ФДДЧ, який доповідав про працю фонду протягом року. Зокрема, він зазначив, що важливим аспектом праці ФДДЧ є те, що між фондом та українськими урядовими і неурядовими організаціями зав'язався обмін інформацією щодо рівня таких захворювань як АІДС, гепатит, сифіліс, туберкульоза і т. д. Зокрема, цікавими з науково-інформаційного боку були доповіді гостей з України: д-р Л. Порохняк-Гановської, завідуючої лябораторією експериментальної ендокринології Наукового центру радіяційної медицини АМН України, М. Драч, голови Жіночої Громади України та д-р О. Бобильової, начальника Головного управління з медичних проблем катастрофи в ЧАЕС та радіяційного захисту населення Міністерства Охорони Здоров'я України. Спеціяльна програма фонду, що має назву „Ініціятиви охорони здоров'я жінок та дітей" вже втілюється у життя в Дніпропетровському і має на меті зменшення дитячої смертности та лікування патологій новонароджених. За словами Надії Матківської, виконавчого директора ФДДЧ, фонд має на меті врятувати 20,000 дітей до 2000 року, оскільки гаслом фонду є допомога дітям. З метою виконання цієї мети ФДДЧ в Україну було доставлено обладнання для надання пренатальної та неонатальної допомоги; три лікарі-неонатологи пройшли стажування в ЗСА.

Особливо важливими є перспективи співпраці ФДДЧ та Міністерства Охорони Здоров'я України, представником якого на конвенції була д-р О. Бобильова. ФДДЧ сподівається, що Міністерство Охорони Здоров'я України візьме участь у праці над спільним з ФДДЧ пляном нової програми, що включатиме два надзвичайно важливі напрями: лікування раку, щитовидної залози та покращення і регабілітацію психологічного стану дітей України.

В імені Уряду України присутніх привітав амбасадор України у ЗСА Юрій Щербак. Він відзначив важливість праці, що виконує ФДДЧ, і наголосив на необхідності дальшої праці у допомозі дітям України. В імені Уряду ЗСА до учасників звернувся конґресмен Родні Фрелінгайзен зі словами привітань і побажаннями дальших успіхів та всесторонньої підтримки у надзвичайно важливій гуманітарній праці надання допомоги дітям, що постраждали від страшних наслідків катастрофи в ЧАЕС 1986 року.

Серед обговорених тем була вищезгадана програма „Ініціятиви охорони здоров'я жінок та дітей". Серед доповідачів був д-р Джим Гейген (Університет св. Бенедиктина, Чикаґо), який повернувся з України, де він очолював програму, що мала на меті зібрати необхідні дані про стан вагітних жінок та молодих матерів, що в свою чергу в майбутньому допоможе спрямувати та скоординувати працю ФДДЧ у Дніпропетровському та Дніпропетровській області.

Особливу увагу також надано таким темам, як збільшення фондів шляхом співпраці з компаніями та корпораціями. Доповідачами були: Джан Карусо, віцепрезидент Ґолденбар, Інк., Орест Дубно, головний фінансовий директор корпорації Лекс-Атлантік, О. Кузьма, директор відділу розвитку ФДДЧ та інші; співпраця урядових та громадських організацій, доповідачі: Марія Драч, Ірена Ласота, директор Інституту демократії у Східній Европі, Н. Матківська, ФДДЧ, Ольга Ставнича, директор відділу зв'язків з громадськістю Світової Федерації Українських Жіночих Організацій, представник ЮНІСЕФ.

У суботу проведено вечір пам'яті, присвячений жертвам Чорнобиля. З промовами до присутніх звернулися Джосеф Віна, голова Управи ФДДЧ, Орест Дубно, почесний голова конвенції '97, сенатор Джим МекҐріві, сенатор Френк Лотенберґ, Юрій Богаєвський, постійний представник України в ООН, Н. Матківська, д-р З. Матківський. Відкрив вечір молитвою Архиєпископ Української Православної Церкви у ЗСА Антоній.

Особливо зворушливим для присутніх були слова Мартіна Севиджа, ведучого та кореспондента новин каналу Сі-Ен-Ен, який відвідав Україну в 1992 році з гуманітарним рейсом, організованим ФДДЧ і з того часу багато робить у справі донесення проблем Чорнобиля до всіх людей, незалежно від їхнього етнічного походження. На тих самих засадах прозвучала промова Корбена Гарні: плем'я, представником якого він є, так само страждає від радіяційного забруднення. Зокрема, він наголосив на необхідності співпраці людей всього світу для збереження майбутнього плянети.

Зі словами подяки до присутніх звернулись Вова Малофієнко та Марійка Ковасюк — діти, що були врятовані зусиллями співробітників ФДДЧ.

Представництво ФДДЧ в Україні, офіційно зареєстроване як Міжнародна Фундація Дітям Чорнобиля, плідно працює над досягненням мети поставленої на початку. Всі співробітники спрямовують свої зусилля у справі лікування та надання необхідної допомоги.

**Н. Н.**

**Без української мови і книжки — не буде й української дитини!**

---

**ЛИСТОПАД — ЦЕ МІСЯЦЬ УКРАЇНСЬКИХ ВОЄННИХ ІНВАЛІДІВ**

Просимо про щедрі датки для інвалідів і потребуючих допомоги колишнім воякам останніх наших змагань за державність в Україні.

Датки проситься пересилати на адресу:

**Social Service of Ukrainian War Veterans**
**Ukrainian Educational & Cultural Center,**
**700 Cedar Road, Rm-122A, Jenkintown, PA 19046**

---

# Святкування у Клівленді

Друга світова війна, яку спровокували гітлерівська Німеччина і большевицька Москва і яка в основному була за панування над Україною, заподіяла найбільші втрати в людях і матеріяльних надбаннях українського народу. Україна втратила мільйони людей; спалено і знищено десятки тисяч сіл і міст, майже цілковито зруйнована промисловість і сільське господарство. Мільйони українських вояків були кидані в найгірші воєнні дії і гинули за інтереси своїх поневолювачів. З вибухом війни політичні партії в Галичині самоліквідувалися, за винятком ОУН, яка діяла в підпіллі. Події на Закарпатті, а відтак перші місяці німецької окупації західніх областей показали, з чим прийшов новий окупант, і тому ОУН постановила взяти кермо в свої руки та боротися власними силами.

Вже в другій половині 1942 року починають формуватися збройні повстанчі відділи в лісах Полісся і Волині, які з часом організація об'єднує під одною командою на чолі з головним командиром Тарасом Чупринкою–Романом Шухевичем. Боротьба була жорстока, проти переважаючих сил в людях і в зброї. Вояки УПА в зустрічі з ворогом славилися відвагою, а коли вже не було виходу, останню гранату залишали для себе.

Боротьба УПА під стратегічним керівництвом генерала Т. Чупринки була чи не одинока в історії воєн, яка проводилася без допомоги зовні і здана лише на власні сили. В 1946–47 роках, коли більшими формаціями боротися було неможливо, командування УПА наказало розформуватися на менші відділи, перейти в підпілля для продовжування боротьби, а кільком сотням рейдом добитися в Західню Німеччину, щоб наочно доказати своїм недовіркам і західньому світові про боротьбу, яку УПА продовжує. Рейдуючі сотні, помимо тяжких втрат, наказ виконали. В 1944 р. Сталін підписав угоду з польським комуністичним урядом про переселення українців Підляшшя, Холмщини, Засяння і Лемківщини до УССР, а тому, що понад 150,000 людей не хотіли покинути своїх прадідівських осель, польський уряд заподіяв акцію „Вісла", і насильно, під терором депортовано українське населення на північно-західні території Польщі. Біля 4,000 осіб запроторено до концентраційного табору Явожно, де майже 200 були закатовані на смерть. Ці дати трагічні і, як болючі для нас, повинні увійти до історії, щоб прийдешні покоління знали про мартирологію свого народу. Тому українська громада Клівленду відзначила ті події святочним концертом 19-го жовтня в залі церкви Св. Покрови. О год. 3-ій по полудні була відслужена соборна Панахида за тих, що впали жертвою в акції „Вісла" і всіх воїнів, які загинули за волю України, а в 4-ій год по полудні відбулася святочна програма, яку відкрив голова УЗО інж. В. Ліщинецький.

Голова пригадав про трагічну долю населення на Закерзонні і про геройські подвиги УПА. Україна сьогодні є незалежною державою, хоча і не такою, як би нам хотілося її бачити, на що потрібно ще часу. Нам залишається одне: бути з'єднаними і допомагати в її утвердженні. Після цього відбувся апель присутніх організацій, які віддали почесть потерпілим в акції „Вісла" і воїнам, які загинули в боротьбі за волю України. Дальше ведення програмою перебрала Олена Хміляк, яка на початку розповіла про трагічну долю українського народу, що в цьому столітті два рази зривався до боротьби за визолення і оба рази був переможений, та жертви, які впали в тій боротьбі та які мусимо пам'ятати і передати прийдешнім поколінням. Бо народ, який не шанує чи не знає свого минулого, не може мати світлого майбутнього. Після цього було внесено на сцену вцілілу ікону Пречистої Діви Марії, дві моделі церков і герби міст, що походили із Засяння. Хор „Дніпро" (дир. Оксана Боднарчук і форт. акомп. Ляриса Чернецька) виконав дві пісні: „Чом, чом, земле моя", муз. Кос-Анатольського, і „Світе тихий" слова Т. Шевченка, муз. Я. Барнича і сольо Анни Келлер.

Святочне слово виголосив проф. д-р Юрій Кульчицький. Доповідач широко розказав про українсько-польські відносини за час Другої світової війни і після неї. Доповідач зібрав багато матеріялу про українсько-польські відносини. Він цитував Сталіна і Черчіля із конференцій у Тегерані та Ялті. Прем'єр-міністер польсько-лондонського уряду Міколайчик старався за всяку ціну переконати Черчіля і Сталіна, щоб Польщу відбудувати в кордонах з 1939 року. Польська політика в передвоєнний час і після була звернена на знищення українців. Береза Картузька, пацифікації, нищення українців на Закерзонні, акції Армії Крайової на Волині, акція „Бурса" — все це було спрямоване на знищення українців. Одинока УПА мала силу боронити українське населення від знищення. Акція „Вісла" була спрямована не так проти УПА, як на знищення українського населення, тому що УПА в тому часі вже не була в силі на значні бойові дії. Польські військові відділи оточували села, давали до приготування не більш 3-ох годин, а відтак відправляли на залізничні станції і транспортували на північний-захід, де їх розкидали по селищах не більш як дві до три родини, без права на культурне чи релігійне життя. Людей піддавано шиканам, обзивано бандитами і здано на повну асиміляцію і денаціоналізацію. Залишені і опущені села разом з культурними надбаннями, церквами були спалені і по-варварськи знищені. Пригадаймо села Писковичі, Павлокома й декілька інших, населення яких було тотально вимордуване, і чи не задля прощення не варто було б Папі прибути з паломництвом до села Павлокома і молитися за взаємне прощення і порозуміння так, як вчинив французький архиєпископ перед жидами.

В продовженні програми тріо „Мальви" — Христя Глабше, Анна Келлер і Зірка Шокалюк при форт. акомп. Маркіян Комічак — виконали „Вербина", муз. О. Левицького, „Рідна мати моя", муз. Майбороди, і „Не ламай калину". Максим Синьогора виконав твір „Гіркий ювілей" М. Ядлош, а Ріта Сардига прочитала вірш „Вісла" поетеси Асі Іванової. Хор „Дніпро" виступив вдруге і виконав пісні „Наш стяг", муз. А. Гнатишина, „Що то за прапор", муз. Плешкевича і „Покаяння", муз. Веделя.

На закінчення концерту був висвітлений фільм про акцію „Вісла".

**Євген Бачинський**

---

# Із днів...

(Закінчення зі стор. 2)

подій знову струснула нашим звичайним студентським життям. Тоді стала нам близькою Карпатська Україна, хоча ділила нас віддаль простору і способу життя. В день ми відчували її безпосередньо у ворожості польських університетських товаришів, а вечорами збирались незмінно довкруги географічної мапи в домівці, слухаючи останніх радієвих новин. Було щось особливо неспокійного у тих днях, і ми ще сильніше відчували нашу дружбу та горнулися до домівки, що була немов рідним острівцем у чужому морі.

Олега там ніколи в тих днях не бракувало, але в тому часі часто відбувалися якісь наради, тихі розмови, про зміст яких не кожний із нас міг знати.

...Немов ще сьогодні віє холодом від тих останніх передвоєнних місяців у Варшаві. Зник з овиду Олег, а за ним майже цілий актив громади, і неспокій щораз більше застрягав у наші безжурні серця. Майже усі друзі опинилися за ґратами польської в'язниці і стало порожньо та сумно за ними, за нашими палкими розмовами, за зустрічами, за тією виїмковою атмосферою, що вони зуміли створити у Студентській Громаді своєю індивідуальністю, почуваннями, а предусім своїми патріотичними переконаннями, які проявлялися так звичайно, просто і без зайвого патосу.

...Із намиста далеких споминів висувається наперед ще один, останній. Кінець вересня 1939 року у Львові. Саме втихли скоростріли на вулицях і над містом нависла грізна тиша у вичікуванні східнього, ненависного окупанта. Хтось передав мені вістку, що на Святоюрській горі пересиджують наші друзі-студенти з Варшави, які видісталися з польської тюрми. Біжу туди, просто з пивниці, де просиділа повних три тижні. І там, на широкому подвір'ї церкви св. Юра, бачу їх знову, цілих, здорових, хоча неспокійних. На жаль, не знаходжу всіх. Бракує Олега, якого доручення послали іншими шляхами, бракує Бориса, Ростика. Із залишенцями перекидаємося нервовими запитами, переживаннями, порадами — але усі ми вже думками в іншому світі, усі ми вже на роздорожжі нашої дальшої долі...

Гай, гай, скільки часу проминуло від тих днів, від молодечих поривів і почувань.

Як різно вони вплинули на кожного із нас із того славного варшавського гурта. У одних вони спалилися скоро і безповоротно, в інших жевріли непомітним вогником ціле життя. Але у нікого, здається, не горіли вони таким сильним полум'ям, як у мого друга тих студентських років, тихого і поздержливого на вид Олега Штуля. І це полум'я палало в ньому незмінно ясно та сильно, аж згасив його холод передчасної смерти.

---

**Паша Ємець**

## ҐУЛаґ

*Знову осінь, дивна осінь!*
*І в природі, і в душі.*
*Тільки вітер стоголосий*
*Шепче: „Йди, та не спіши".*
*Мене доля скрізь носила:*
*Була північ й Казхстан,*
*І вона мене навчила*
*Відрізнять добро й обман.*
*Скільки там людського горя*
*Той ҐУЛаґ всмоктав в собі!*
*Й зараз мозок мій не зборе*
*Все, що бачилось тоді.*
*Відчувалося, що ніби*
*Ти розп'ятий на хресті,*
*Що на землю впало небо*
*І погасли всі світи.*
*І здавалось з цієї ночі*
*Ти не вилізеш ніяк,*
*Що отут закриєш очі —*
*Й захоронений сяк-так.*

Каліфорнія, жовтень 1997 р.

---

# Партійний...

(Закінчення зі стор. 2)

конкуренції поміж кандидатами подібних переконань у традиційних мажоритарних округах, де підтримка електорату полягає в основному на особистому авторитеті і довір'ї до кандидата. На дальшу мету такий процес сприятиме виправленню суттєвих недоліків теперішнього партійного поділу, існування слабких і часто штучно створених партій, брак досвіду в проведенні інформаційної організаційної роботи, недостатні засоби для ефективної репрезентації позиції виборців. Про справно діючий в Україні політичний плюралізм сьогодні говорити ще завчасно.

---

# Співчуття

Посилаємо з України найщиріші співчуття у зв'язку зі смертю Аполінарія Осадци. Всі, хто знав мистця, вдячні йому за славну працю, відданість українській ідеї, рідній Бережанщині. Сумно дзвонять дзвони церкви у селі Волощина, збудованої за фонди родини покійного, в пошані схиляють голови вдячні земляки. Поділяємо це непоправне горе із дружиною Танею, доньками і близькими Покійного.

За дорученням Українського Фонду Культури —

**Святослав Ященко**

---

# Вчені...

(Закінчення зі стор. 1)

сам склад бруду „збагатився" метаном, двоокисом вуглецю, продуктами згоряння вугілля.

У 1950-ті роки, як свідчить льодовий літопис, з'явилися радіоактивні елементи — стронцій-90 і цезій-137. Це дав про себе знати початок атомових випробувань. Зокрема лід зареєстрував випробування атомових бомб, здійснені в 70—80-тих роках Францією і Китаєм, а також викид в атмосфері цезію-134 і цезію-137 після катастрофи на Чорнобильській атомовій станції.

Цікаво, що за попередні 100,000 років в атмосфері не зібралося стільки оранжерейних ґазів, що ведуть до потепління клімату, скільки тепер. Вчені остерігають, що коли все йтиме й далі так само, то людство опиниться у незвичному для себе середовищі — або занадто холодному, або занадто теплому.

Вивчаючи „заморожені архіви", проф. МекҐоверн відкрив багаторічну таємницю, що стосувалася раптового зникнення двох поселень вікінґів у західній частині Ґренляндії. Жили вони там у X сторіччі, коли води Північної Атлантики були досить теплі, а клімат в реґіоні сприяв збільшенню кількости населення. Й от раптом у XIII сторіччі вікінґи зникли. Деякі історики стверджували, що їх знищили пірати. Одначе аналіза льоду показала, що саме у тому сторіччі настало несподіване похолодання — почався так званий малий льодовиковий період. Приблизно у 1350 році стояла неймовірно холодна зима, а наступне літо було таке коротке і без тепла, що рослинність не вийшла з-під землі. Худоба і люди залишилися без харчів.

---

**У ВІВТОРОК 18-го ЛИСТОПАДА 1997 р.**
**буде відправлена заупокійна**
**СЛУЖБА БОЖА з ПАНАХИДОЮ**
**за**
**св. п.**
**д-ра БОГДАНА-ЮСТИНА БУРБЕЛА**
**о год. 9-ій ранку**
**в церкві Чесного Хреста в Асторії, Н.Й. 31-12 30 вул.**

**Просимо родину, приятелів та близьких про участь у відправі, та молитви за душу покійного.**

**РОДИНА**

---

**П О Д Я К А**

**З волі Господньої відійшов у вічність 9-го травня 1997 р. наш найдорожчий МУЖ і БАТЬКО**

**бл. п.**

## РОМАН ШАРАН

**Цією дорогою складаємо щиросердечну подяку родині, приятелям, друзям 10-го Чорноморського Куреня, товаришам Реґенсбурзької гімназії, та знайомим, які вшанували пам'ять покійного та у хвилинах нашого смутку особисто, телефонічно і листовно зложили своє співчуття.**

**Наша щира подяка Єпископові УЄЦ Маріянові Сулимі за участь у похоронних відправах та глибоко повчальну промову, в якій підкреслив важливість спасіння, яке ми маємо через Божу ласку в Ісусі Христі і тим самим перехід до життя вічного з Господом Богом.**

**Дякуємо також о. Володимирові Карнаухові за глибокі змістом і зворушливі прощальні слова в похоронному заведенні.**

**Особлива подяка інж. Зенонові Мягкому, який згадав у своїй прощальній промові про активну участь покійного в громадському житті і у вихованні пластової молоді, та теплими словами попрощав свого довголітнього друга в останню дорогу.**

**Рівнож дякуємо пл. Михайлові Косякові за так чутливо виконану прощальну пісню в церкві. Хорові П'ятидесятницької церкви за участь у поминальних відправах.**

**Хорові „Сурма", який своїм співом відпровадив і попрощав свого колишнього члена і голову хору на вічний спочинок.**

**Щира подяка похоронному заведенню Мацко-Вассало за переведення похорону.**

**Складаємо подяку д-рові Борисові Бунякові і д-рові Андрієві Войтовичеві за дбайливу лікарську опіку.**

**Сердечно дякуємо всім жертводавцям, які вшанували пам'ять покійного нашого мужа і батька щедрими пожертвами.**

**КВІТИ ПРИСЛАЛИ:**
**Тома і Маргарета Боцони, Любомир і Наталка Гевки, Михайло і Олена Косяки.**

**НА СЛУЖБИ БОЖІ і ФОНД „ДІТИ ЧОРНОБИЛЯ":**
**100 дол. Петро і Неоніла Ґоліяти.**

**НА ФОНД РОЗВИТКУ МОРСЬКОГО ПЛАСТУВАННЯ В УКРАЇНІ:**
**Мирон і Слава Біласи, д-р Андрій Войтович, Михайлина Величко, д-р Орест Гаврилюк, Ігор Гайда, Іван Гафткович, Любомир і Наталка Гевки, Микола Григорчук, д-р Олександер і Ярослава Ґудзяки, Яромир і Ольга Зазулі, Нестор Кольцьо, Дмитро і Стефанія Косовичі, Григорій Костенюк, Ярема Козак, Марта Крава, Славко Кривий, Михайло Кузьма, Євген Михайлович, Зенон Мягкий, Осип і Надія Німиловичі, Іван і Наталка Олексини, Юрій Слю-сарчук, Роман Стельмах, Юрій Ференцевич.**

**Разом 995 дол.**

**НА ФОНД СИРІТ В УКРАЇНІ:**
**Лев і Ірена Вербицькі, Надія Гайдук, Богдан Котик, Ольга Крук, Вілліям і Анна Форкгаммер, Надія, Марта і Юрій Шарани.**

**Разом 1,200 дол.**

**Нехай Господь Бог винагородить усіх вас своїми безмежними ласками.**

**Дружина НАДІЯ з дітьми МАРТОЮ і ЮРІЄМ.**

***Ісус сказав: Я є воскресіння і життя. Хто вірує в Мене, хоч і вмре, — буде жити.***
***І кожен, хто живе і вірує в Мене, — не вмре повіки.***

***Євангеліє від св. Івана 11:25-26.***

# Концерт вокально-танцювального ансамблю Української Армії в Клівленді

Під патронатом Міністерства Оборони України і діяспори за стараннями репрезентантів турне М. З. Продукції, з през. Марком Зуревінським, Онтаріо, Канада, та Куягога Коммуніті Каледжу з дир. д-р Грубер і асист. Галіпо (Огайо, ЗСА) відбувся 20-го жовтня ц.р. в просторій залі Огайо Театру, при Юклід вул. в Клівленді концерт вокально-танцювального ансамблю Української Армії. Ансамбль якраз закінчив свої гастролі в Канаді і розпочав концертувати в ЗСА. Він вже успішно роз'їжджав не тільки в Україні, але і Німеччині, Австрії, Англії, Франції, Швайцарії, Італії та співає репертуар в різних мовах. Репертуар різноманітний та колоритний. Всюди захоплена публіка приймала їх з ентузіязмом, похвально відзивались професійні критики та рецензенти. Цей 85-членний ансамбль можна би поділити на чоловічий хор, танцюристів і оркестру, яка приграває у всіх точках хору та танців. На концерті можна було скористати з друкованої програмки, в якій, на жаль, не можна було знайти більш деталічного змісту, як, нпр., історії створення ансамблю, імена композиторів виконаних пісень та виїмкових солістів. Програмка була друкована в англійській мові.

Разом відспівано і проведено танцями 20 точок: в першій і другій частинах концерту. Також з прикрістю доводиться сказати, що простора заля далеко не була заповнена глядачами, може, з браку відповідно приготованої реклями. Треба сказати, що ті, що не були учасниками цього концерту, багато втратили, бо того роду виступи є направду унікальні і на такому високому музично-патріотичному рівні трапляються дуже рідко. Всі точки програми були виконані дуже дбайливо та професійно, з чисто українською тематикою, крім двох, відспіваних при кінці концерту, популярних, легкого жанру. В програмі скупо подано імена директора та диригентів ансамблю. Члени хору, в числі біля 40, і оркестри, в числі біля 20, виступали у військових українських мундирах, а мундири танцюристів репрезентували різні роди зброї; дівчата — в яскравих вишиваних строях.

Концерт почато відспіванням цілим ансамблем разом з оркестрою обох гимнів: американського і українського „Ще не вмерла Україна". Зараз на початку публіка мала змогу подивляти могутнього, сочистого і справді рідкого соліста баса-профундо в піснях: „Реве та стогне..." та „Взявби я бандуру". Закінчуючи ці пісні в супроводі хору і оркестри, він впевнено ставив низький тон.

Дуже цікавою під музикальним оглядом і на часі була пісня про полковника, який з повстанням України активно включається в українські військові сили. В цій пісні, як і багатьох інших, тремтить ностальгійно-сантиментальна нотка і любов до свого рідного кореня і України. Також дуже добрі, дзвінкі та з широким голосовим діяпазоном були солісти-тенори і баритони. Годиться згадати, що солісти-співаки, як і інші члени хору, танців і оркестри — це професійні виконавці програми, які закінчили консерваторії і відзначені різними грамотами. Сам артистичний керівник полковник В. Зібров є визначним професіоналом в музиці і диригентурі.

Турне ансамблю по Канаді і ЗСА охоплює 40 міст. Деякі оркестранти є справжніми віртуозами, і визначаються різноманітністю та колоритністю гри на різних інструментах. Були в програмі і сольові точки оркестри, танців. Багато зі співаків-солістів виступають і в Київській Опері. Цікаві були музичні інтерпретації та оригінальні обробки пісень, але всі вони звучали мельодійно, з доброю дикцією і зрозумінням. Пригадую собі, що ще за совєтських часів хор Армії був дуже популярним і в ньому виступали такі знані українські співаки-солісти, як тенор Козловський, баси Паторжинський і Гмиря, та баритони Дмитро Гнатюк та інші. Співано бадьоро та маршово пісні „Ой, видно село" і в'язанку українських народних пісень при акомпаняменті оркестри. В одному танці продемонстровано перфектно гуцульський танок, в гарних, притаманних їм строях. Танцюристи звичайно закінчували свої точки карколомними підскоками, які вони виконували надзвичайно вільно. Були і спільні виступи трьох солістів-тенорів в супроводі хору і оркестри. Щось подібного, як часом пописуються на концертах світові тенори-тріо Паваротті, Домінго і Каррера. Виступав також чоловічий квартет, який дуже ніжно і без зайвої форси відспівав зворушливу пісеньку та пісні жартівливого жанру. При кінці своєї програми відспівано достойно пісню до слів Сосюри „Любіть Україну", яка викликала сльози на лицях багатьох слухачів.

При кінці аплодованих точок ансамбль повторював останні музичні фрази. Публіка повстанням з місць і довгими оплесками та з видимим зворушенням виявляла своє задоволення і не хотіла розходитися домів. Репрезентуючи українську громаду Великого Клівленду та танцювальний ансамбль „Каштан" при УЗО в Клівленд-Пармі, молодий професіоналіст Левко Голубець в супроводі двох дівчат у народних строях вітали на сцені ансамбль квітами та бажали успіхів у гастролях по світі. Квіти вручили головному диригентові. На столиках у вестибюлі можна було набути касетки, відео та інші речі на пам'ятку.

Хочеться вірити, що українська публіка в ЗСА приязно і зі зрозумінням поставиться до ансамблю і своєю присутністю на концертах засвідчить нашу приналежність та зв'язок з нашими братами з України. В додатку на знаменитому концерті ви знайдете справжню духову насолоду та розваду. Також дивно, що досі не зустрічалося жодних рецензій в пресі про концерти цього ансамблю. Хочеться побажати ансамблеві багато успіхів в його нелегкій, але конструктивній праці для добра України. Маючи такі таланти та високий музичний потенціял, ще раз приходить думка, що Україна встоїть проти всіх сил зла і скоро стане в ряд передових, вільних народів світу.

**Д-р Володимир Боднар**

## НРУ...

(Закінчення зі стор. 1)

провідних позицій Руху в наступній правлячій коаліції", — пишуть керівники НРУ в оприлюдненій заяві.

Всеукраїнські збори Руху також ухвалили й оприлюднили звернення до українського народу та до центристських демократичних партій.

У зверненні до народу сказано, що національно-демократичні партії звернулися до Президента України Леоніда Кучми як гаранта Конституції із закликом вжити заходів для недопущення святкування лівими силами чергової річниці жовтневої революції. Демократи закликали Президента оголосити 7-го листопада Днем Всеукраїнської Жалоби та Пам'яти жертв тоталітаризму. „Президент відповів незрозумілим закликом до примирення і звинувачення лідерів національно-патріотичних партій у прагненні конфронтації та зіткнень, тим самим засвідчивши своє небажання протистояти комуністичним ідеям", — сказано в документі. Автори звернення критикують Президента за заклики до примирення „з партією, яка офіційно ставить під сумнів державність України". На їх думку, таке примирення може бути „тільки на платформі національної зради, відмови від перспективи відродження нації, її культури, моралі, від можливости рівноправного входу в сучасний цивілізований світ. Рух, Товариство „Просвіта", „Меморіял" та інші національно-демократичні організації закликають відзначити День Жалоби по жертвах комуністичного терору 7-го листопада о 10 -ій год. ранку на Софіївській площі.

Президентові ж надіслано вимогу виконати попередні рішення про ліквідацію пам'ятників і символів тоталітарного режиму, скерувати діяльність влади на захист національних інтересів України.

У зверненні до центристських демократичних партій міститься заклик до взаємної толерантности у виборчій кампанії та узгодження дій.

## ПОДІЇ

### ВИСТАВКА З. СОХАЦЬКОЇ

Ню Йорк. — 83-ій Відділ Союзу Українок Америки влаштовує виставку творів Зоряни Сохацької, відкриття якої відбудеться у неділю, 9-го листопада, о год. 1:30 після полудня в домівці Товариства „Самопоміч", 98 Друга аве. в Ню Йорку.